

in furlansko železnico preveč podpore zahtevajo. V kratkem bode deželni zbor razpuščen. — V Istriji bode mnogo volilnih shodov. Shoda volilcev v Baderni, katerega je sklical dr. M. Laginja, se je udeležilo 2000 navdušenih volilcev.

Dalmatinsko. Minolo soboto so neznani pobalini v hrvaški gimnaziji v Spletu po vseh razredih raztrgali cesarjeve podobe in pa zemljevide Avstrije. Hrvatsko ljudstvo je sila razkačeno in mesto Splet obeča 200 gl. onemu, ki pripravi oblasti zlikovecem na sled.

Ogersko. Še le 14 dnej deluje ljudska stranka in že se je te dni pri 4 dopolnilnih volitvah za državni zbor častno obnašala. Bog ji daj mnogo sreče! — Ministerski predsednik Banffy je sklenil z liberalci Andrassyjeve stranke in nekaterimi katoličani kompromis, da se postava o ravnopravnosti židov nespremenjena sprejme.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče so poslali ruskemu carju pismo, v katerem se mu zahvaljujejo, da je ukazal izpustiti onih 14 katoliških duhovnikov, katere so minoli mesec zaprli v Varšavi. — V prihodnjem konzistoriju bodo sv. oče Leon XIII. govorili o verskem stanju zlasti na Italijanskem. Tokrat ne bodo imenovali nobenega kardinala, pač pa izvolitev nekaterih škofov potrdili.

Italijansko. Na Siciliji vlada spet grozna revščina. Nekaj ljudi je že za lakoto umrlo. Enako je na nekaterih drugih krajih, tako v Acerru pri Neopolju in v Sant' Abbadiji, kjer so kmetje povzročili krvavi punt. — V Milanu je pri obč. volitvah zmagalo 58 katoličanov in 28 demokratov.

Belgijsko. V zbornici je minister zunanjih stvari, Merode, naznanil, da je vlada že 9. jan. sklenila pogodbo s Kongo-državo v Afriki, po kateri pride Kongo-država Belgiji v last. Zbornici tedaj naj samo potrdita že sklenjeno pogodbo.

Nemško. Poljedelci ob Reni so imeli včeraj shod v Koloniji. Bržčas so se izrekli zoper Kanitzev predlog, da naj uvoženo žito država prodaje. — V okraju Mürs-Rees je pri državnozbornski volitvi zmagal kandidat katol. centra Fritzen, dasi je ondi veliko luteranov in so pri zadnji volitvi katoličani podlegli.

Bolgarsko. Vlada je te dni 14 stotnikov in 1 nadporočnika odstranila iz vojske bojda brez pravega uzroka. Pravi se, da so Stambulovi pristaši. Ravno tako sedanja vlada trebi med uradniki. Tako so dozdej delale vse vlade, in to je krivo, da se uradniki veliko bolj pečajo s politiko, kakor s svojimi posli.

Turško. V Ismidu imajo neki francoski misionarji mal samostan. Prosili so po svojem poslanstvu turško vlado, naj jim dovoli sezidati kapelico. Predno je prišlo dovoljenje, so nekaj malega popravljali pri poslopu. Turški guverner je nato poslal policijskega komisarja z vojaki, naj to zabranijo, češ, da še ni došlo dovoljenje. Ker prednik o. Dominik ni hotel odpreti, razbili so mu vojaki duri, razrušili neki zid in njega zaprli. Francoski poslanik je zahteval zadoščenja. Guvernerja in policijskega komisarja so prestavili, o. Dominika so pa izpustili in ga prosili odpuščenja.

Azija. Japonci so proti Kitajcem povsod zmagovalci. Za Vajhajvajem dobili so v svojo oblast trdnjavo na otoku Lingkungta. Poslednje kitajsko brodovje je uničeno. Kitajci bodo gotovo evropske države na pomoč klicali, naj posredujejo. Japonci pa se za kar bode ne bodo hoteli pobotati.

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

Pa česar se nihče ni nadjal, se je zgodilo. Leta 1403. je namreč Bernardu Ptujskemu porodila druga soproga Valburga, roj. grajska kneginja Magdeburška, sina Friderika V. Ta je dvajset let star prosil vojvodo Ernesta, naj bi mu podelil deželne fevde, katere je njegov koncem l. 1422. umrli oče Bernard imel, namreč grade Fram, Hausambacher, Monsberg in Weinberg, kar je dne 26. marcija 1423 tudi dobil.¹⁾

Po smrti Bernarda Ptujkega je Vurberg dobil za kratek čas novega gospoda, namreč Ulrika Walseeskega, deželnega glavarja na Štajarskem, in sicer vsled omenjenega zaveznega pisma z dne 14. februarija 1398. Po njegovi smrti l. 1432. pa se je Friderik V., sin Bernarda Ptujkega, zelo potegoval, da bi solnograški fevdi, med temi Vurberg bili njemu izročeni, v kar pa solnograški nadškof Janez, ki mlademu in lahkomiselnemu Frideriku ni prav zaupal, ni takoj privolil. Ko pa se je nadškof precej časa v Ptuj mudil, začel je januarija 1433 grof Herman Celjski posredovati ter se za Friderika potegovati. In ko je ta dne 11. t. m. v pričo mnogo plemenitnikov pripoznal odvisnost od solnograškega nadškofa, izročil mu je nadškof, četudi nerad, Ormož, Središče in Vurberg v fevd. Pa kar je nadškof slutil, se je zgodilo; Friderik je začel zelo samovlastno postopati in dan za dnevom so nadškofu dohajale tožbe zoper njega. Kot grajski knez je pripustil, da so solnograškim meščanom že pred mestnim ozidjem konje izpregali, in mestu na škodo tujci zunaj mesta in tudi v mestu tržili. Prisvojil si je brod in most prek Drave, napravil nov mlin ter se branil odrajtovati solnograški cerkvi gorno od svojega vinograda v Tepsovi nize Maribora in desetino v župniji sv. Lovrenca v Slov. goricah. Vsprejemal je meščanske rokodelce v svojo službo ter nje s tem odtegnil mestni sodniji; tudi je od Ptujčanov pobiral večjo mitnino, kakor je bila v prejšnjih letih v navadi.

Zaradi teh in drugih enakih nepostavnostij pritožil se je nadškof dne 21. aprila 1433 celo pri vladarju Sigmundu, ki je vojvodo Viljelma Bavarskega kot razsodnika imenoval.²⁾ Toda ni znano, kako se je ta ne ljuba zadeva poravnala; — najbrž so razprtije trajale še par let, dokler jih ni smrt Friderikova poravnala. Umrli je namreč dne 6. januarija 1438 še le 35 let star ter ter je bil pri dominikanih v Ptuj pokopan. Njegov grobni spominek nahaja se sedaj v ptujskem gradu in ima sledeči napis:

»Anno. Dni. M. CCCC. XXXVIII. an. der. Heilige. drey. Kunig. Tag. starb. der. edl. Herr. Friederich. von. Pettau. Obrist. dem. Gott. genadig. sey.«

Z njim je izumrla rodovina Ptujskih gospodov. Ker pa je Friderik za slučaj, da umrje brez moških dedičev, že dne 30. junija 1428 svoje solnograške fevde svojem svaku Ivanu grofu Schaunberskemu sporočil,³⁾ dobil je slednji po Friderikovi smrti brezdvomno tudi Vurberg. Z ozirom na to mu je vojvoda Friderik Avstrijski dne 1. maja 1438 tudi dovolil, da sme rabiti grb Ptujskih gospodov, namreč zmaja in sidro.⁴⁾

Pa Ivan prof Schaunberski Vurberga ni dolgo posedal, kajti že l. 1441. dne 22. decembra sta se sestri umrlega Friderika Ptujkega, Ana grofica Schaunberska

¹⁾ Archiv. f. Kunde oest. Gesch., II. 444.

²⁾ Muchar, VII. 230 in Chmel, Gesch. K. Friedr. IV., I., 163.

³⁾ Dr. Alb. v. Muhar, Gesch. Steierm., VII., 200 in Chmel, Gesch. K. Friedrichs IV., I., 524—526.

⁴⁾ Stülz, št. 835 v „Denkschriften“, XII., 417.

in Neža Stubenberška gledé zapaščine rajnega brata tako pogodili, da je Vurberg dobila Neža, soproga Leutolda Stubenberškega¹⁾. Vsled tega je Vurberg prišel v last plemeniti rodovini Stubenberški, ki ga je blizu 200 let posedala. Nekateri dalnji sorodniki so sicer ugovarjali, trdeč, da navedena dedinska pogodba med sestrama umrlega Friderika Ptujkega ni bila veljavna. Po takratnih postavah so namreč v slučaju smrti brez moških naslednikov fevdi pripadli cesarju, ki jih je potem navadno kateremu izmed rajnega rodovine podelil. Zato je morala tudi Neša Stubenberška Vurberg in druge fevde, katere je bila po bratu Frideriku podedovala, v soboto pred cvetno nedeljo (13. aprila) 1443 cesarju ne le izročiti, ampak za slučaj, da bode brez moških dedičev umrla, tudi sporočiti,²⁾ še le potem je cesar dotične fevde podelil Stubenbergom ter jim tudi dovolil, da smejo, kakor Schaunbergi, kačo in sidro vsprejeti v svoj grb.

Kmalu potem je Vurbergu pretila velika nevarnost, katero sta le ugodna lega gradu in pogum njegovega lastnika Leutolda Stubenberškega odstranila.

(Dalje prih.)

Smešnica. Mož: »Ljuba žena, ali me hočeš ljubiti tistokrat, ko me več na tem svetu ne bode?« Žena: »O, tedaj te bodem še desetkrat rajši imela!«

Razne stvari.

Nj. veličanstvo svetli cesar so imenovali dne 28. januarija t. l. prečastitega gospoda

Dr. Ivana Mlakarja

kanonikom stolnega kapitla v Mariboru. Novi kanonik so bili rojeni 1845 pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, v mašnika posvečeni v Mariboru 1872 in so služili kot kaplan v Ljubnem, pri Sv. Križu na Slatini in v Konjicah. Jeseni 1878 postali so v Mariboru podvodja v dijaškem semenišču, 1. marcija 1879 profesor bogoslovja in 8. okt. t. l. doktor bogoslovja. Dne 25. marcija 1886 so bili imenovani za vodjo dijaškega semenišča in 26. oktobra t. l. za kn. šk. duhovnega svetovalca. Ker za »Slov. Gospodarja« in katol. tiskovno društvo imajo nevenljive zasluge, zato jim ob tem imenovanju »Slov. Gospodar« hvaležno kliče:

„Na mnogaja leta!“

(Ljudski shod) skliče Slovensko društvo v nedeljo 17. t. m. ob 3. popoldne v gostilnici g. M. Poliča pri Sv. Lenartu v Slov. goricah; trije gospodje poslanci dr. Radaj, Fr. Robič in dr. Gregorčec bodo poročali o deželnem in državnem zboru.

(Vincencijeva družba) za mestno župnijo v Mariboru je zadnje nedeljo imela občni zbor, katerega so počastili milostlj. knezoškof. Predsednikom družbe je zopet bil izvoljen č. g. kateket Jan. Vreže.

(Ptujski prošt), preč. gosp. Jož. Heržič, bil je slovesno predstavljen dne 7. t. m. Duhovnikov se je zbralo iz domače škofije blizu 30, katerim se je iz graške škofije pridružil č. g. župnik Ig. Joherl. Slavnostni govor je imel preč. g. kanonik dr. J. Pajek. Pri svečanosti so bili zastopani vsi uradniki in vsa oblastva ptujska.

¹⁾ Rokopis št. 13.996 v c. kr. dvorni knjiž. na Dunaju.

²⁾ Muchar, Gesch. Steierm., VII., 314.

(Imenovanje.) Nj. veličanstvo svetli cesar so imenovali predsednika okrožnega sodišča v Celju, gosp. dr. Alberta Gertscherja, višjim državnim pravnikom v Trstu.

(Katol. delavsko društvo) z nemškim in slovenskim oddelkom se bode kmalu v Mariboru ustanovilo. Društvena pravila so se že odposlala v potrjenje c. kr. namestniji v Gradec v potrjenje.

(Deželni zbor.) Ker so naši vrli gg. deželni poslanci dne 8. t. m. izstopili iz deželnega zbora, napravilo je to velik utis na vlado in na vse zmerne avstrijske državljane. Te dni je prišel bivši deželni glavnik in sedanji trgovinski minister, grof Wurmbrand, iz Dunaja v Gradec, da posreduje, naj slov. poslanci zopet vstopijo v deželni zbor.

(Gg. volilci Šaleške doline) so 13. t. m. izrekli veselje nad tem, da so slov. poslanci izstopili iz deželnega zbora, zatrjevaje jih: Narod je za Vami!

(Katol. pol. društvo »Edinost«) v Vojniku je navdušeno izreklo 10. t. m. našim deželnim poslancom ob izstopu iz dež. zbora svoje priznanje.

(Občinske volitve.) V Vuzenici so Slovenci dne 7. t. m. sijajno zmagali v III. razredu; gotovo še bodo v onih dveh; v Velenju pa prvokrat dne 8. t. m. v vseh treh razredih. Pri Kapeli blizu Radgone pa so dali vsem »Bračkijancem« že davno zaslužen slovo.

(Bralno društvo v Negovi) ima v nedeljo, 17. t. m. ob 3. uri popoldne v hiši g. Špirka svoj redni občni zbor z običajnim vspeedom in prosto zabavo.

(Bralno društvo za Laški trg in okolico) priredi 17. februarja ob 6. uri zvečer v pivovarni g. S. Kukeca na Laškem veselico z gledališkima igrama »Ravni pot najboljši pot« in »Kje je meja?« ter s petjem. Vstopnina za nečlane 40 kr.; za člane 20 kr.; za kmete 10 kr.

(V Konjicah) bo tamošnje »katol. pol. društvo« v nedeljo, 17. t. m. ob 3. popoldne zborovalo. Pri tej priložnosti bode deželni poslanec onega okraja g. dr. Serneč poročal o najnovejših prezanimivih dogodkih v deželnem zboru v Gradcu.

(Bralno društvo pri Sv. Andražu) v Slov. gor. priredi v nedeljo, 17. t. m. v šoli veselico s sodelovanjem domačega pevskega zbora ter z gledališko igro »Mutec«. Začetek ob 3. uri popoldne. Po veselici je prosta zabava v gostilnici g. Rola s petjem in godbo.

(Odbor bralnega društva »Edinost« v Središču) je sestavljen za tekoče leto iz teh-le gospodov: J. Kolarič, načelnik, R. Kolbesen, tajnik in denarničar, J. Stros, knjižničar, Fr. Horvat, J. Klemenčič, J. Polanec, M. Šinko. Zeleli bi, da bi se začeli zanimati za društvo tudi oni tržani pa tudi okoličani, ki še do sedaj niso bili vpisani med ude. Knjig in časnikov bode društvenikom tudi za prihodnje leto precejšnje število na razpolago.

(Bralno gospodarsko društvo) v Št. Janžu na Dravskem polju ima v nedeljo, 17. t. m. ob 3. uri popoldne v gostilnici gosp. Sela svoje občno zborovanje s predavanjem o sadjereji g. J. Belé-ta. Zatem sledi prosta zabava s petjem in gledališko predstavo.

(Veselico in javni zbor) z dvema podučljivima govoroma ima kat. politično društvo na Slatini dne 17. t. m. ob 1/4. uri popoldne v prostorih gosp. Franca Ogrizeka pri Sv. Križu. Potem sledi prosta zabava s petjem in godbo. Vstopnina 20 kr. za osebo.

(Kat. slov. bralno društvo »Mir« pri Veliki Nedelji) priredi v nedeljo, dne 17. febr. 1895 veselico s petjem, gledališko igro. »Gluh mora biti«, s šaljivo tombolo in potem prosto zabavo z godbo. Začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina za osebo 10 kr., za obitelj 20 kr.